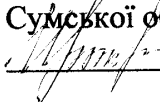

Схвалено на засіданні
педагогічної ради НВК
від 29.08.2019 року
протокол № 1

Затверджую
Директор Клишківського НВК
ЗОШ І - ІІІ ст. - ДНЗ
Шосткинської районної ради
Сумської області
 І ЧАЙКА

**Освітня програма
на 2019 -2020 навчальний рік
Клишківського НВК
ЗОШ І - ІІІ ст. – ДНЗ
Шосткинської районної ради
Сумської області**

Структура освітньої програми

- I. Загальні положення.
- II. Організація освітнього процесу дошкільного підрозділу
- III. Організація освітнього процесу
- IV. Ключові компетентності
- V. Наскрізнi лінії та вміння здобувачів освіти 1-11-х класів.
- VI. Освітні галузі (предмети)
- VII. Форми організації освітнього процесу.
- VIII. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.
- IX. Інтегроване навчання
- X. Перелік навчальних програм.

I. Загальні положення

Освітня програма Клишківського навчально – виховного комплексу: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області на 2019/2020 навчальний рік розроблена згідно з Конституцією України (ст. 53), на виконання Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та складена відповідно до основних вимог нормативних документів:

- Розпорядження № 988 Концепції Нової української школи та Розпорядження Кабінету Міністрів України № 903-р від 13.12.2017 «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»

- Постанови Кабінету міністрів України від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»

- Постанови Кабінету міністрів України від 20.04.11 року №462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»

- Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №538 від 07.08.2013 р.)

- Наказу МОН України. 21.03.2018 №268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти»

- Наказу МОН України від 20.04.2018 №407 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня»

- Наказу МОН України “Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами” від 26.07. 2018 №814
- Наказу МОН України від 20.04.2018 №405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»
- Наказу МОН України від 20.04.2018 №408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»
- Наказу МОН України від 20.04.2018 №406 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»
- Наказу МОН України від 19.08.2016 №1009 «Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи»
- Наказу МОН України від 13.04.2011 №329 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти»
- Наказу МОН України від 16.04.2018 №367 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти
- Наказу МОН України від 20.02.2002 № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06 березня 2002 р. за № 229/6517 «Про затвердження нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, а також
- Листа Міністерства освіти і науки України “Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році” від 01.07.2019 №1/11-5966
- Наказу МОН України “Про затвердження методичних рекомендацій щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу у Новій українській школі” від 20.08.2018 №923
- Наказу МОН України “Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі” від 20.08.2018 №924
- Листа МОН України “Щодо організації діяльності закладів освіти, що забезпечують здобуття дошкільної освіти у 2019/2020 навчальному році” від 02.07.2019 №1/9-419
- Листа МОН України “Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019/2020 н.р.” від 05.08.2019 №1/9-498
- Листа МОН України “Щодо організації інклюзивного навчання у закладах освіти у 2019/2020 н.р.” від 26.06.2019 №1/9-409
- Лист МОН України “Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2019/2020 н.р.” від 18.07. 2019 №1/9-462
- Листа МОН України “Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України” від 24.07.2019 №1-9-477

- Листа МОН України “Про методичні рекомендації з питань організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в 2019/2020 навчальному році” від 10.07.2019 №1/9-436

- Листа МОН України “Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти 1 2019/2020 навчальному році” від 10.06.2019 №1/9-365

- Листа Міністерства освіти і науки України від 02.04.2018 №1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи»

- Листа МОН України від 01.02.2018 №1/9-74 «Щодо застосування державної мови в освітній галузі»

- Листа МОН України №1/9-322 від 18.05.2018 «Роз’яснення щодо порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у ЗНЗ в умовах повної або часткової інтеграції різних освітніх галузей»

- Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджених Постановою Головного державного санітарного лікаря України 14.08.2001 №6, погоджених Листом Міністерства освіти і науки України 05.06.2001 №1/12-1459

- Базового компонента дошкільної освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012 року № 615;

- Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2015 року № 446 «Про гранично допустиме навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності».

та інших нормативних документів щодо діяльності закладу освіти, спрямованих на реалізацію освітніх потреб особистості та задоволення потреб суспільства.

За Статутом Клишківський навчально – виховний комплекс загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад є комунальним закладом, засновником якого є територіальна громада Шосткинської районної ради Сумської області.

Головною метою роботи Клишківського навчально – виховного комплексу є забезпечення реалізації права учнів на здобуття повної загальної середньої освіти, створення сприятливих умов для збереження і зміцнення здоров'я здобувачів освіти, здатних до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, які мають прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готових до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, виховання самодостатньої особистості через систему життєвого самоврядування, впровадження сучасних педагогічних освітніх технологій та інноваційних методик.

Повна загальна середня освіта Клишківського навчально – виховного комплексу **має чотири рівні освіти**, визначені нормативно-правовою базою України:

дошкільна освіта

початкова освіта

базова загальна середня освіта

повна загальна середня освіта

Освітню програму побудовано із врахуванням таких принципів:

дитиноцентрованості і природовідповідності;
узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
наступності і перспективності навчання;
взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

У навчальному закладі визначена **українська мова навчання**.

Зарахування учнів до закладу освіти здійснюється на підставі заяви батьків, або осіб, які їх замінюють.

До закладу для здобуття дошкільної, початкової освіти обов'язково зараховуються (у разі подання батьками відповідної заяви) усі діти, які проживають на території обслуговування закладу освіти (село Клишки, село Солотвіно, село Московське), є рідними братами та/або сестрами дітей, які здобувають освіту у цьому закладі, чи є дітьми працівників цього закладу освіти.

Повна загальна середня освіта в закладі освіти може здобуватися в очній (денній) та індивідуальній формах.

У 2019/2020 навчальному році в закладі функціонуватимуть 11 класів, в яких навчатиметься 111 учнів: у школі I ступеня – 4 класи (46 учнів), у школі II ступеня – 5 класів (54 учнів), у школі III ступеня – 2 класи (11 учнів).

Режим роботи закладу освіти – одна зміна.

На основі освітньої програми, заклад складає та затверджує навчальний план закладу освіти, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації. Варіативну складову конкретизовано, враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових.

II. Організація освітнього процесу дошкільного підрозділу

Освітній процес дошкільного підрозділу організований відповідно до:

- Закону України «Про освіту»;
- ст. 33. Освітня програма;
- ст. 32. Стандарти освіти;
- ст. 10. Складники та рівні освіти;
- п. 1. Невід'ємним складником системи освіти є дошкільна освіта;

п. 2. Дошкільна освіта відповідає нульовому рівню Національної рамки кваліфікацій;
ст. 11. Дошкільна освіта;
- Закону України «Про дошкільну освіту»(із змінами від 05.09.2017року):
ст.11, п.2 вимагає складання освітньої програми;
ст. 23. Освітня програма;
ст. 38, п. 2;
ст. 4, п. 4. Вікова періодизація:
передшкільний вік (від трьох до шести (семи) років);
молодший дошкільний вік (від трьох до чотирьох років);
середній дошкільний вік (від чотирьох до п'яти років);
старший дошкільний вік (від п'яти до шести (семи) років).
ст. 11, п. 4.Режим роботи закладу встановлюється його засновниками;
ст. 12, п.3«Для задоволення освітніх потреб громадян заклад дошкільної освіти може входити до складу об'єднання з іншими закладами освіти»;
ст.14. Комплектування груп закладів дошкільної освіти;
ст. 22. Базовий компонент дошкільної освіти;
ст. 24. Планування роботи закладу дошкільної освіти;
ст. 28. Права дитини у сфері дошкільної освіти;
□ ст. 29. Права та обов'язки педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти;
ст. 35. Організація харчування дітей у закладі дошкільної освіти;
ст. 36. Права та обов'язки батьків або осіб, які їх замінюють;
- Базового компонента дошкільної освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012 року № 615;
- Положення про дошкільний навчальний заклад, затвердженого

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 року № 305 (із Змінами від 29.07.2015 року № 530). В ньому сказано, що навчальний рік розпочинається 2 вересня і закінчується 29 травня. 30 травня – 31 серпня – оздоровчий період;

- Положення про навчально-виховний комплекс (ЗНЗ – ДНЗ)затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 року № 306(із змінамівід 27.08.2010 року № 768);
- Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів,затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 року № 234 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.04.2016 року за № 563/28693;
- наказів Міністерства освіти і науки України:
- від 20.04.2015 року№ 446«Про гранично допустиме навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.05.2015 року за №

520/26965;

-від 19.12. 2017 року №1633 «Про затвердження Примірного переліку ігрового та навчально-дидактичного обладнання»;

- Листів Міністерства освіти і науки України:

- від 25.05.2016 року № 2/4-14-926-6 «Щодо Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів»;

- від 02.06.2015 року № 2/4-14-1100-15 «Про гранично допустиме навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності»;

- від 19.08.2011 року № 1/9-634 «Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку».

- від 16.03.2012 року № 1/9-198«Організація роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період»;

- від 28.05.2012 року № 1/9-413 «Про організацію фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період».

- листа Інституту інноваційних технологій і змісту освіти № 1.4/18-3082 від 26.07.2010 року «Про організовану і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі».

Навчальний план для дошкільного підрозділу НВК складено за освітньою програмою розвитку для дітей від 2 до 6 (7) років «Я у світі» (науковий керівник: О.Л.Кононенко, лист Міністерства науки і освіти України від 12.07.2019 № 1/11- 6326).

Зміст дошкільної освіти

Ранній вік; молодший і середній дошкільний вік:

Освітня лінія « Особистість дитини»:

Фізичний розвиток

Розвиток особистості

Освітня лінія «Дитина в соціумі»

Освітня лінія «Дитина у природному довкіллі»

Освітня лінія «Дитина у світі культури»:

Предметний світ

Світ мистецтва

Образотворче мистецтво

Музичне мистецтво

Театральне мистецтво

Літературне мистецтво

Освітня лінія «Діяльність дитини»

Освітня лінія «Дитина в сенсорно -пізнавальному просторі»

Освітня лінія « Мовлення дитини»

III. Організація освітнього процесу у НВК

На виконання листа відділу освіти від 20.08.2019 № 01-19/409 «Про структуру 2019-2020 навчального року структуру навчального року організувати і провести:

- Свято Першого дзвоника – 02 вересня 2019 року
- I семестр з 02 вересня по 28 грудня 2019 року
- II семестр з 13 січня по 29 травня 2020 року
- канікули в такі терміни:
- осінні з 28.10. по 03.11.2019 року (включно);
- зимові з 28.12.по 12.01.2020 року (включно);
- весняні з 30.03. по 05.04.2020 року (включно);
- Свято «Останнього дзвоника» - 29 травня 2020 року.

Профільна підготовка старшої школи здійснюється на рівні стандарту

Години варіативної складової передбачаються на:

- 1) збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової;
- 2) упровадження курсів за вибором;
- 3) факультативи, індивідуальні та групові заняття.

Інформація про реалізацію варіативної складової навчального плану

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Варіативний складник											
Предмет: укр.мова	1	1	1	1							
англійська мова										1	
історія										0,5	
Курси за вибором:											
Логіка			1	1							
Креслення								1	1		
Факультативи:											
Профілактика СНІДу								0,5			
Лексикографія укр.мови						0,5	1		1		
Міфологія					1		1				
Математині смарагди						0,5					
Розв'язування задач									1		
Практична психологія					0,5	0,5	0,5	0,5			
Орфографічний практикум										1	
Всього	1	1	2	2	1,5	1,5	2,5	2	3	2,5	

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани закладів загальної середньої освіти I ступеня передбачають реалізацію освітніх галузей Базових навчальних планів Державних стандартів через окремі предмети.

Навчальні плани для 3-4-х класів розроблено на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти», наказу №407 від 20.04.2018, листа Міністерства освіти і науки України №01/09-254 від 20.04.2018, що регламентують роботу педагогічного колективу в 3-4-х класах на 2019-2020 навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-2-х класів НУШ складає:

Назва освітньої галузі Класи	Кількість годин на рік				
	1 кл.	2 клас			
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна. Навчання грамоти	315 7/280	315			
Українська мова		3/140			
Літературне читання		4/140			
Іншомовна. Англійська мова	2/70	2/70			
Математична. Математика	4/140	4/140			
Природнична, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі. Я досліджую світ	3/105	3/105			
Технологічна. Технологія	1/35	1/35			
Інформаційна Інформатика		1/35			
Мистецтво Образотворче мистецтво Музичне мистецтво	1/35	1/35			
	1/35	1/35			
Фізкультурна*. Фізична культура	3/105	3/105			
Усього	22/770	23/840			
<i>Варіативний складник</i>					
Українська мова	1	1			
Загальнорічна кількість навчальних годин	805/23	875/25			
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня	20+3/700	22+3			
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	805	875			

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 3-4-х класів складає:

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
			3	4
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова		7+1	7+1
	Іноземна мова		2	2
Математика	Математика		4	4
Природознавство	Природознавство		2	2
Суспільствознавство	Я у світі		1	1
Мистецтво	Мистецтво*/музичне мистецтво,		1	1
	образотворче мистецтво		1	1
Технології	Трудове навчання		1	1
	Інформатика		1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я		1	1
	Фізична культура**		3	3
Усього			21+3	21 +3
Додаткові години на :				
1.Предмет : українська мова			1	1
2. Курс за вибором: Логіка			1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня			22+3	23+3
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)			26	26

Навчальні плани для здобувачів загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) розроблені на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу МОН № 405 від 20.04.2018 року:

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2	2
	Іноземна мова(анг. мова)	3	3	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2	2	2

Суспільство- знавство	Історія України	1	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-	-
	Мистецтво	-	-	-	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2
Природо - знавство	Природознавство	2	-	-	-	-
	Біологія	-	2	2	2	2
	Географія	-	2	2	2	1,5
	Фізика	-	-	2	2	3
	Хімія	-	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1
	Фізична культура**	3	3	3	3	3
Разом		23,5+3	26,5+3	28+3+0,5	28,5+3	30+3
Варіативний складник за типовим планом		3,5	3,5	2,5	2,5	2
Додатковий час		1,5	1,5	2,5	2	3
Факультативи:						
Профілактика СНІДУ					0,5	
Лексикографія			0,5	1		1
Міфологія		1		1		
Математичні смарагди			0,5			
Розв'язування задач						1
Курси за вибором:						
Креслення					1	1
Психологічний практикум		0,5	0,5	0,5	0,5	
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		<u>25+3</u>	<u>28+3</u>	<u>30,5+3</u>	<u>30,5+3</u>	<u>33+3</u>

Навчальний план здобувачів закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта) розроблено на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу МОН від 20.04.2018 року № 408:

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10 клас	11 клас
Базові предмети¹	27 (29)	26 (28)
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова(анг. мова) ²	2	2
Мова і література корінного народу, національної меншини ³	2	
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура ⁴	3	3
Захист Вітчизни	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво) Інформатика Технології		
	1,5 1,5	2 1
Всього	27+3	26+3
Додаткові години:		
Предмети:		
Англійська мова	1	
Історія	0,5	
Факультатив:		
Орфографічний практикум	1	
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	32,5+3	29+3

IV. Ключові компетентності

Досягнення мети, тим самим призначення школи, забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, визначених Законом України «Про освіту»:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені Державним стандартом освіти.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Ключові компетентності та очікувані результати здобувачів освіти 1-2 х класів

1. Вільне володіння державною мовою. У процесі навчання на першому освітньому рівні ця компетентність виявляється передусім через уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко й аргументовано пояснювати факти, а також через любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовияву, готовність уживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами. Формування цієї компетентності передбачає, що здобувачі активно використовують рідну мову в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади. Здобувачі зможуть належно розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, розуміти культурний контекст, матимуть навички міжкультурного спілкування;
3. Математична компетентність. Здобувачі виявляють прості математичні залежності в навколишньому світі, моделюють процеси й ситуації, застосовуючи математичні відношення та вимірювання, усвідомлюють роль математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій. Основу формування цієї компетентності в початковій школі становлять допитливість, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи разом з іншими спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ за допомогою спостереження та дослідження;

5. Екологічна компетентність. Здобувачі початкової освіти усвідомлюють основи екологічного природокористування, дотримуються правил природоохоронної поведінки, ощадно використовують природні ресурси, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

6. Інформаційно-комунікаційна компетентність. Здобувачі початкової освіти опановують основи цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатні безпечно та етично використовувати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

7. Навчання впродовж життя. Здобувачі початкової освіти опановують уміння і навички, необхідні для подальшої навчальної діяльності, організовують власне навчальне довкілля, вчатьсЯ здобувати нову інформацію й застосовувати її для оцінювання навчальних потреб, окреслюють власні навчальні цілі та способи їх досягнення, навчаються працювати самостійно і в групі;

8. Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей. Здобувачі початкової освіти співпрацюють з іншими здобувачами для досягнення спільної мети, активні в житті класу і школи, поважають права інших, уміють діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними виявами дискримінації, цінують культурне розмаїття різних народів й ідентифікують себе як громадяни України, дбають про власне здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримуються здорового способу життя;

9. Культурна компетентність. У початковій школі ця компетентність формується завдяки залученню здобувачів до різних видів мистецької творчості (образотворче та музичне мистецтво, хореографія, театр тощо), через розкриття і розвиток їхніх природних здібностей, творче вираження свого «Я»;

10. Підприємливість та фінансова грамотність. У початковій школі розвиток цієї групи компетентностей виявляється через ініціативність здобувачів, їхню готовність брати відповідальності за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці. Учні готові втілювати в життя ініційовані ними ідеї, приймати власні рішення;

11. Інноваційність. Здобувачі початкової освіти виявляють відкритість до нових ідей, ініціюють зміни у близькому для них середовищі (клас, школа, громада тощо). Формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати

позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Ключові компетентності та очікувані результати здобувачів освіти 3-4-х класів

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Ключові компетентності та очікувані результати здобувачів освіти 5-11-х класів

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення

		невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення:

	і технологіях	усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв’язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв’язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в

		команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

V. Наскрізнi лiнii та вмiння здобувачiв освiти 1-11-х класiв

Такi ключовi компетентностi, як умiння вчитися, iнiцiативностi i пiдприємливостi, екологiчна грамотностi i здоровий спiсiб життя, соцiальна та громадянська компетентностi можуть формуватися вiдразу засобами усiх окремих предметiв. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрiзних лiнii ключових компетентностей як:

- «Екологiчна безпека й сталий розвиток»,
 - «Громадянська вiдповiдальностi»,
 - «Здоров'я i безпека»,
 - «Пiдприємливостi i фiнансова грамотностi»,
- спрямоване на формування в учнiв здатностi застосовувати знання й умiння у реальних життєвих ситуацiях.

Наскрiзнi лiнii є засобом iнтеграцiї ключових i загальнопредметних компетентностей, окремих предметiв та предметних циклiв; їх необхідно враховувати при формуваннi шкiльного середовища.

Наскрiзнi лiнii є соцiально значимими надпредметними темами, якi допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цiлому, розвивають здатностi застосовувати отриманi знання у рiзних ситуацiях.

Навчання за наскрiзними лiнiями реалiзується насамперед через:

органiзацiю навчального середовища — змiст та цiлi наскрiзних тем враховуються при формуваннi духовного, соцiального i фiзичного середовища навчання; окремi предмети — виходячи iз наскрiзних тем при вивченнi предмета проводяться вiдповiднi трактовки, приклади i методи навчання, реалiзуються надпредметнi, мiжкласовi та загальношкiльнi проекти. Роль окремих предметiв при навчаннi за наскрiзними темами рiзна i залежить вiд цiлей i змiсту окремого предмета та вiд того, наскiльки тiсно той чи iнший предметний цикл пов'язаний iз конкретною наскрiзною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу, роботу гурткiв, факультативiв.

Наскрiзна лiнiя	Коротка характеристика
Екологiчна безпека й сталий розвиток	Формування в учнiв соцiальної активностi, вiдповiдальностi та екологiчної свiдомостi, готовностi брати участь у вирiшеннi питань збереження довкiлля i розвитку суспiльства, усвiдомлення важливостi сталого розвитку для майбутнiх поколiнь. Проблематика наскрiзної лiнii реалiзується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсiв, їх збереження та примноження. Аналiз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екологiї, формуванню критичного мислення, вмiння вирiшувати проблеми, критично оцiнювати перспективи розвитку навколишнього середовища i людини. Можливі уроки на вiдкритому повітрі.

Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних,

операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

VI. Освітні галузі (предмети)

В основу систематизації змісту освіти покладено освітні галузі, що реалізуються через навчальні предмети.

У межах галузі «Мовно-літературна» у 1 та 2 класах вивчатиметься «Українська мова», «Літературне читання»; у межах галузей «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська й історична» у 1 та 2 класах вивчатиметься інтегрований курс «Я досліджую світ»; «Мистецька» галузь у 1 та 2 класах реалізуватиметься як предмети вивчення за окремими видами мистецтва «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

У межах галузі «Мови і літератури» у 5-9 класах вивчатиметься «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література»; у межах галузі «Суспільствознавство» у 5 класі вивчається курс «Історія України (Вступ до історії)», у 6 класі – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

У межах галузі «Мови і літератури» у 10 та 11 класах вивчатиметься «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література».

У 10 класі вивчатиметься модуль «Фізика», в 11 класі – окремо «Фізика» та «Астрономія».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого переліку учнями 10 та 11 класу обрано два предмети – «Інформатика» та «Технології», що вивчатимуться одночасно в 10 і 11 класах («Інформатика» - 1,5 година, «Технології» - 1,5 години).

Години фізичної культури в 1-11 класах не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Для здобувачів освіти 1-2-х класів (освітні галузі, предмети)

Освітні галузі	Предмети
Мовно-літературна	Українська мова
	Літературне читання
	Іноземна мова (англійська)
Природнича, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська й історична	Я досліджую світ
Технологічна	Дизайн і технології
Інформатична	Інформатика
Мистецька	Музичне мистецтво Образотворче мистецтво
Фізкультурна	Фізична культура

Для здобувачів освіти 3-4-х класів (освітні галузі, предмети)

Освітні галузі	Предмети
Мови і літератури	Українська мова
	Літературне читання
	Іноземна мова (англійська)
Математика	Математика
Природознавство	Природознавство
Суспільствознавство	Я у світі
Мистецтво	Музичне мистецтво Образотворче мистецтво
Технології	Трудове навчання Інформатика
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я Фізична культура

Для здобувачів освіти 5-9-х класів (освітні галузі, предмети)

Освітні галузі	Предмети	Класи
Мови і літератури	Українська мова	5-9
	Українська література	5-9
	Іноземна мова (англійська)	5-9
	Зарубіжна література	5-9
Суспільствознавство	Історія України (Вступ до історії)	5
	Всесвітня історія. Історія України (інтегрований курс)	6
	Історія України	7-9
	Всесвітня історія	7-9
	Основи правознавства	9
Мистецтво	Музичне мистецтво	5-7
	Образотворче мистецтво	5-7
	Мистецтво	8-9
Математика	Математика	5-6
	Алгебра	7-9
	Геометрія	7-9
Природознавство	Природознавство	5
	Біологія	6-9
	Географія	6-9
	Фізика	7-9
	Хімія	7-9
Технології	Трудове навчання	5-9
	Інформатика	5-9
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	5-9
	Фізична культура	5-9

Для здобувачів освіти 10-11 х класів (освітні галузі, предмети)

Освітні галузі	Предмети	Класи
Базові предмети		
Мови і літератури	Українська мова	10-11
	Українська література	10-11
	Іноземна мова (англійська)	10-11
	Зарубіжна література	10-11
Суспільствознавство	Історія України	10-11
	Всесвітня історія	10-11
	Громадянська освіта	10
Математика	Математика	10-11
	Алгебра і початки аналізу	10-11
	Геометрія	10-11
Природознавство	Біологія і екологія	10-11
	Географія	10-11
	Фізика	10-11
	Астрономія	11
	Хімія	10-11
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	10-11
	Захист Вітчизни	10-11
Вибірково-обов'язкові предмети		
Технології	Інформатика	10-11
	Технології	10-11

VII. Форми організації освітнього процесу

Організація освітнього процесу в Клишківському НВК здійснюється відповідно до нових форм і методів сучасної освіти. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку. Пошук інновацій зосереджений на проведенні нестандартних уроків.

Типи уроків:

урок формування компетентностей;

урок розвитку компетентностей;

урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

урок корекції основних компетентностей;

комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

Для учнів 5-8,10 класів проводяться навчальні екскурсії та навчальна практика. Форми і зміст навчальної практики та екскурсій обрано так, щоб забезпечити вдосконалення набутих учнями практичних умінь і навичок із предметів, формувати інтерес і стійку мотивацію до навчання, створити умови для розвитку інтелектуальних і пізнавальних здібностей, а також внутрішню самореалізацію.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 класах та 5 -11 класах – поточному, семестровому та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності Закладу та якості освіти. Здобувачі базової освіти проходять державну підсумкову атестацію з метою відстеження результатів базової освіти, здобувачі повної освіти проходять державну підсумкову атестацію у форматі зовнішнього незалежного оцінювання.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів.

VIII. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

якість проведення навчальних занять;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення навчально - методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, - умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

IX. Інклюзивне навчання

Типові навчальні плани (початкова школа) спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку (далі - Типові навчальні плани), складені на виконання Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту»: **від 26 липня 2018 року N 814** Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами Із змінами і

доповненнями, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2018 року N 917,

№ 693 від 25 червня 2018 року Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами

У 2019/2020 навчальному році інклюзивні клас утворюються на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, до якої обов'язково додається висновок інклюзивно-ресурсного центру та, за потреби, інших документів, визначених Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за № 564/32016.

Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється шляхом проведення індивідуальних і групових занять, які можуть надаватися як штатними працівниками закладу, так і залученими фахівцями, в тому числі: працівниками інклюзивно-ресурсних центрів, спеціальних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів, логопедичних пунктів та інших закладів на підставі цивільно-правових договорів. При цьому оплата праці залучених фахівців здійснюється за рахунок коштів державної субвенції, відповідно до пункту 6 Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 88 (із змінами) (далі – Порядок та умови надання субвенції).

Щодо роботи логопедичних пунктів необхідно зазначити, що Положення про логопедичні пункти системи освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 13.05.1993 №135, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 31.05.1993 за № 59, чинне. Вчителі-логопеди, які працюють на пунктах надають корекційно-розвиткові послуги усім дітям, які мають порушення мовлення, в тому числі дітям з особливими освітніми потребами. При цьому корекційно-розвиткові заняття, передбачені індивідуальною програмою розвитку дитини, такими фахівцями надаються за умови укладання з ними закладами освіти або відповідними органами управління освітою цивільно-правових договорів.

Потреба у додатковій підтримці дитини асистентом вчителя (вихователя) або асистентом дитини визначається фахівцями інклюзивно-ресурсного центру та зазначається у висновку про комплексну оцінку. При організації інклюзивного навчання у закладі освіти необхідно враховувати, що асистент вчителя (вихователя) не є персональним педагогом для одного чи декількох дітей, він надає допомогу

вчителю (вихователю) в організації освітнього процесу в класі (групі), допомагає дітям з особливими освітніми потребами концентрувати увагу, сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю у них тощо. Освітній процес в класі (групі) з дітьми, в тому числі з особливими освітніми потребами, здійснюється вчителем (вихователем). Асистент вчителя (вихователя) є постійним учасником команди супроводу в закладі освіти. Детальніше про функції асистента вчителя можна ознайомитися у листі Міністерства освіти і науки України від 25.09.2012 №1/9-675.

Під час складання робочих навчальних планів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з особливими освітніми потребами дозволяється перерозподіляти між освітніми галузями до 15 відсотків навчального часу, визначеного інваріантною частиною Типових навчальних планів.

В основу систематизації матеріалів нової редакції Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами покладено освітні галузі «Мови і літератури», «Математика», «Природознавство», «Суспільствознавство», «Мистецтво», «Технології», «Основи здоров'я і фізична культура».

Освітня галузь «Мови і літератури» з урахуванням вікових особливостей учнів у Типових навчальних планах реалізується через навчальні предмети «Українська мова (мова і читання)», «Російська, інша мова національної меншини (мова і читання)», «Іноземна мова».

Освітні галузі «Математика», «Природознавство» реалізуються через однойменні навчальні предмети, відповідно, – «Математика», «Природознавство».

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується навчальним предметом «Я у світі».

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується навчальними предметами «Основи здоров'я» та «Фізична культура». Формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється в рамках курсу «Основи здоров'я» та інтегрується частково у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових типових навчальних планів.

Освітня галузь «Технології» реалізується через предмети «Трудове навчання» та «Сходинок до інформатики».

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується навчальними предметами «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» або інтегрованим курсом «Мистецтво». Загальноосвітній навчальний заклад може обирати окремі курси музичного та образотворчого мистецтва або інтегрований курс «Мистецтво».

За наявності відповідного методичного забезпечення та належної підготовки педагогічних працівників за рахунок годин варіативної складової можуть вивчатися додаткові курси за вибором, зокрема: «Сходинок до інформатики», «Предметно-практичне навчання», «Абетка театрального мистецтва», «Цікава економіка» та ін. Разом з тим години варіативної складової можуть бути використані на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних та групових занять.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у підготовчому-1 класах -

35 хвилин, **2-4 класах - 40 хвилин**, визначених Державними санітарними нормами та правилами «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 114, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942.

Типові навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем та протягом 5 років навчання.

Інваріантна складова Типових навчальних планів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

розвиток зорового або слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами, формування в них навичок просторового, соціально-побутового орієнтування тощо;

розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім природним середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;

формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у загальноосвітній школі;

створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи.

Навчально – методичне забезпечення:

1. Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

ПРОГРАМА З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ «РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ» ДЛЯ 1-4 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Автори: Хайдарова О.С., вчитель-дефектолог КЗ «Молочанська спеціальна загальноосвітня школа» Запорізької обласної ради

Укладач: Блеч Г.О., канд. пед. наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки НАПН України Київ – 2018

2. Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

ПРОГРАМА З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ «ЛІКУВАЛЬНА ФІЗКУЛЬТУРА» ДЛЯ 1-4 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Автор: Бобренко І.В., молодший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

3. Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

ПРОГРАМА З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ «СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВЕ ОРІЄНТУВАННЯ» ДЛЯ 1-4 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Автор: Ярмола Н.А., канд. пед. наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з інтелектуальними порушеннями Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

4. Міністерство освіти і науки України Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

ПРОГРАМА З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ «У СВІТІ РИТМІВ» ДЛЯ 1-4 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Автор:

Левченко Л.Й. вчитель музики та ритміки

Укладач:

Гладченко І.В.

канд. пед. наук, старший науковий співробітник

відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку

Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Навчальний план спеціальних закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою для дітей із затримкою психічного розвитку

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах					
				3 клас			
	Інваріантна частина						
Мови і література	Українська мова			5,5			
Математика	Математика			4			
Природознавство	Природознавство			2			
Суспільствознавство	Я у світі			1			
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура			2			
	Основи здоров'я			1			
Технології*	Трудове навчання			1			
	Схолинок до інформатики			1			
Мистецтво	Музичне мистецтво			1			
	Образотворче мистецтво			1			
Разом				21			
Корекційно-розвиткові заняття				3			
	Розвиток мовлення			2			
	Корекція розвитку			2			
Разом				26			
Додаткові години				1			
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно - розвиткових занять)				22			
Сумарна кількість годин інваріантної і варіативної складових				27			

Х. Перелік навчальних програм

Перелік навчальних програм для 1-2-х класів

№ п/п	Назва навчальної програми
1	Типова освітня програма для 1-2 х класів (автор Савченко), (затверджена наказом МОН України від 21.03.2018 № 268)

Перелік навчальних програм для 3-4-х класів

(затверджені наказом МОН України від 29.05.2015 № 584)

№ п/п	Назва навчальної програми
1	Українська мова (для шкіл з навчанням українською мовою). Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
2	Інформатика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класів
3	Літературне читання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2–4 класи
4	Математика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
5	Музичне мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
6	Образотворче мистецтво. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
7	Основи здоров'я. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
8	Природознавство. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних

	закладів 1–4 класи
9	Трудове навчання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
10	Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи
11	Я у світі. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 3–4 класи

Перелік навчальних програм для **5-9 класів**

(затверджені наказами МОН України

від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407)

№ п/п	Назва навчальної програми
1	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання
2	Українська література
3	Біологія
4	Всесвітня історія
5	Географія
6	Інформатика
7	Історія України
8	Математика
9	Мистецтво
10	Основи здоров'я

11	Природознавство
12	Трудове навчання
13	Фізика
14	Фізична культура
15	Хімія
16	Іноземні мови

Перелік навчальних програм для 10- 11 х класів

(затверджені наказами МОН України

від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539)

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова	Рівень стандарту
2.	Біологія і екологія	Рівень стандарту
3.	Всесвітня історія	Рівень стандарту
4.	Географія	Рівень стандарту
5.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту
6.	Зарубіжна література	Рівень стандарту
7.	Захист Вітчизни	Рівень стандарту
8.	Інформатика	Рівень стандарту
9.	Історія України	Рівень стандарту
10.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту
11.	Мистецтво	Рівень стандарту

12.	Технології	Рівень стандарту
13.	Українська література	Рівень стандарту
14.	Фізика (авторський колектив під керівництвом Локтєва В. М.)	Рівень стандарту
15.	Фізична культура	Рівень стандарту
16.	Хімія	Рівень стандарту
17.	Іноземні мови	Рівень стандарту

Організація освітнього процесу заснована на досягненні очікуваних результатів, зазначених у Типових освітніх програмах трьох ступенів навчання.